

Vad gör vi med de ungdomar som lämnar grundskolan med icke godkänt eller som saknar betyg

Skrivelse av Margareta Olofsson och Per Sundgren (båda v)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Margareta Olofsson och Per Sundgren (båda v) anses besvarad
med vad som anförs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

Margareta Olofsson och Per Sundgren (båda v) har lämnat en skrivelse till kommunstyrelsen i vilken de föreslår att stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en redovisning och förslag till åtgärder rörande ungdomar som lämnar grundskolan med ofullständiga betyg utan att gå vidare till ett individuellt program på gymnasiet, *bilaga 2*.

Remisser

Utbildningsnämnden och stadsledningskontoret har för synpunkter fått skrivelsen på remiss.

Utbildningsnämnden delar bedömningen att denna fråga bör undersökas att det bör vara stadsdelsnämndernas ansvar att följa upp och erbjuda stöd till de ungdomar det berör.

Stadsledningskontoret anser att fokus bör vara inriktat på att eleverna ska lämna grundskolan med godkända betyg. Vad avser ungdomar i åldern 18-24 år som varken befinner sig i arbete eller utbildning, åvilar ansvaret främst stadsdelsnämnderna.

Mina synpunkter

Inom ramen för kompetensfonden har det nyligen genomförts en kartläggning av de ungdomar som bor i Stockholm men som varken studerar eller arbetar. Samtidigt genomfördes en utredning, på kommunstyrelsens uppdrag, av hur staden kan arbeta för att garantera att dessa ungdomar kan fortsätta eller börja studera, eller kommer in på arbetsmarknaden. Kommunfullmäktige har fattat beslut om utredningens förslag 23 januari 2006.

Kommunfullmäktige beslöt att två navigatorcentra inrättas i staden. Dessa ska styras av stadsdelsnämnderna och erbjuda vägledning och hjälp till ungdomar som inte studerar eller har arbete. Utbildningsnämnden fick också i uppdrag att upprätta ett register över dessa ungdomar för att möjliggöra uppsökande verksamhet i stadsdelsnämnderna. Med detta förslag är intentionerna i Olofssons och Sundgrens skrivelse tillgodosedda.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Skrivelsen av Margareta Olofsson och Per Sundgren (båda v) anses besvarad med vad som anförs i promemorian.

Stockholm den 2 mars 2006

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att
att i huvudsak bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut samt
att därutöver anföra följande:

Efter snart en hel mandatperiod av vänsterstyre i Stockholm kan vi bara konstatera att i stort sett ingenting har hänt när det gäller att komma tillrätta med problemet att många unga stockholmare varken studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har någon känd sysselsättning. Tvärtom har ungdomsarbetslösheten ökat och resultaten i skolan försämrats.

För att möta denna illavarslande utveckling hjälper inte särskilda ”Navigatorcentra” eller andra kommunala projekt. Det krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitiken.

Fler elever måste lämna grundskolan med godkända kunskaper. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället borde särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Det krävs också kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst - som inte är jobbinriktad - bidrar snarare till att förvärpa än att bryta utanförskapet.

ÄRENDET

Margareta Olofsson och Per Sundgren (båda v) har lämnat en skrivelse till kommunstyrelsen i vilken de föreslår att stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en redovisning och förslag till åtgärder rörande ungdomar som lämnar grundskolan med ofullständiga betyg utan att gå vidare till ett individuellt program på gymnasiet.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till utbildningsnämnden och stadsledningskontoret.

Utbildningsnämnden beslutade den 13 juni 2002 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Reservation anfördes av *Maria Hassan m fl* (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes också av *Claes-Göran Jacobson m fl* (v), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2002 har i huvudsak följande lydelse.

Av en sammanställning som Utrednings- och statistikkontoret gjort av elever i Stockholms skolor som avslutade skolar 9 vårterminen 1999 framgår att 96,3 % av totalt 5 941 ungdomar fortsatte direkt på höstterminen 1999 till gymnasiet och ytterligare 2 % fortsatte på gymnasiet höstterminen 2000. Av samtliga elever fanns 1,7 % av eleverna kvar som fortfarande efter höstterminen 2000 inte hade påbörjat gymnasiestudier.

I Stockholm är det numera utbildningsförvaltningens intagningsenhet som har ansvaret att ge information och erbjuda gymnasiestudier på individuellt program till de ungdomar som inte kommit in på ett nationellt program i gymnasieskolan och som kontaktat enheten. Intagningsenheten genomförde i slutet av år 2001 en uppföljning av 1631 ungdomar födda mellan 1983-85 som inte påbörjat gymnasiestudier efter grundskolan. Av de ungdomar som svarade studerade knappt hälften, 24 % arbetade, 7,5 % har annan sysselsättning, 4,5 % svarade att de flyttat från Stockholm, 5 % hade redan gått ut gymnasiet och ca 11 % saknade sysselsättning. De ungdomar som ville ha information om gymnasiestudier kontaktades av intagningsenheten och efter samtal har flera sökt till gymnasiet eller andra utbildningar.

Det visar sig alltså att många av de ungdomar som inte sökt vidare till gymnasiet studerar på annat sätt eller arbetar. Det bör också understrykas att det inte saknas andra utbildningsalternativ för ungdomar som inte går vidare till gymnasiet, t.ex. folkhögskola, komvux, privata utbildningsanordnare såväl utomlands som i Sverige.

Det finns dock en liten andel ungdomar som inte själva kommer igång med studier eller arbete av olika skäl. Utbildningsförvaltningen delar uppfattningen att aktiva insatser bör göras för att fånga upp dessa ungdomar som riskerar att hamna utanför studier och arbetsliv. Dessa insatser bör omfatta individuellt anpassade stöd- och hjälpåtgärder för att ungdomarna ska kunna förändra sin situation. Risken kan annars vara stor att ungdomarna hamnar i olika svårigheter med kriminalitet och missbruk eller bidragsberoende. Det är också viktigt att försöka fånga upp ungdomarna i ett tidigt skede efter avslutad grundskola.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att uppföljningsansvaret av denna grupp ungdomar bör ligga på stadsdelsnämnderna som av naturliga skäl har bättre förutsättningar än staden centralt att få kännedom om och få personlig kontakt med ungdomarna i stadsdelen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 juni 2002 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att skrivelsen kan anses besvarad med vad stadsledningskontoret anför i detta tjänsteutlåtande.

Kontoret konstaterar att staden har en väl fungerande organisation för att arbeta med de frågor och vidtar åtgärder som Olofsson och Sundgren, båda (v), lyfter fram i sin skrivelse. Utbildningsnämnden genom dess intagningsenhet har ett ansvar för att ge information om och erbjuda gymnasiestudier till de ungdomar som inte kommit in på ett nationellt program. Vad avser ungdomar i åldern 18-24 år, som varken befinner sig i arbete eller utbildning, åvilar ansvaret främst stadsdelsnämnderna.

Staden har under de senaste åren gjort stora satsningar till grundskolan, vilket understryker vikten av elevernas kunskapsinhämtande och lärande. Det är viktigt att denna grund läggs tidigt. Satsningarna är fokuserade på att alla grundskoleelever skall lämna grundskolan med godkända betyg. Kommunfullmäktige har tydligt lyft fram kunskapsmålen i skolan och i budget för 2002 slagit fast att "Elevernas förmåga att behärska baskunskaperna läsning, skrivning och räkning är helt avgörande för förmågan att tillgodogöra sig övriga kunskaper.". Kontoret konstaterar att kommunfullmäktige genomfört sina höjda ambitioner på skolans område bl a genom att öka grundskoleschablonen med 22% (skolår 6-9) sedan 1998.

Utrednings- och statistikkontoret har gjort en sammanställning av elever i staden som avslutade årskurs nio vårterminen 1999. Av sammanställningen framgår att efter höstterminen 2000 var det 1,7 %, c:a 100 ungdomar, som inte hade påbörjat gymnasiestudier.

Utbildningsnämndens intagningsenhet genomförde i slutet av 2001 en uppföljning av 1631 ungdomar födda 1983-1985 som inte påbörjade gymnasiestudier efter grundskolan. Av de som svarade framgår att c:a 11 %, 180 ungdomar, saknade sysselsättning. Flera av dessa har efter förfrågan sökt till gymnasiet, Komvux, preparandkurser eller särskilda introduktionskurser.

För de personer i åldern 18-24 år som varken är i arbete eller utbildning har främst stadsdelsnämnderna ansvaret att tillse att åtgärder sätts in, ofta i samverkan med arbetsförmedlingen, som bidrar till att öka dessa personers möjligheter på arbetsmarknaden. I en särskild rapport till kommunfullmäktige (utl 134/2001) redovisas en rad åtgärder och särskilda projekt som stadsdelsnämnderna driver för att minska bidragsberoendet i staden.

Månadsgenomsnittet under 2001 för åldersgruppen 18-24 år som inte studerar och som saknar arbete var drygt 1 700 personer, vilket motsvarar c:a 3 % av antalet. Dessa ungdomar är en starkt prioriterad målgrupp i nämndernas arbete. Stadsdelsnämndernas arbetssätt har en likartad karaktär sett över staden. Det är att denna målgrupp snabbt skall in i åtgärder som leder till arbete eller i form av utbildning. För att uppnå detta arbetar nämnderna efter olika koncept, beroende på förutsättningar. Som exempel kan nämnas Östermalms stadsdelsnämnd som via Arbetscentrum erbjuder ungdomar individuella praktikplatser, kontaktarbetsplatser, arbetsmarknadsåtgärder i form av kommunala praktikplatser och ungdomsgarantin. Likaså kan nämnas Katarina-Sofia stadsdelsnämnd som via K-verkstaden erbjuder arbetsträning för ungdomar i åldern 20-24 år.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Maria Hassan m fl (s) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta
att som svar på skrivelsen anför följande

Av tjänsteutlåtandet framgår att utbildningsförvaltningen anser att SDN bör ha ett uppföljningsansvar för ungdomar som inte börjar, eller som hoppar av gymnasiet. Stadsdelsnämnderna har detta ansvar idag. För att detta ansvar ska fungera är det nödvändigt att det finns tydliga rutiner för rapporteringen från gymnasieskolan till berörd stadsdelsnämnd när en elev valt att hoppa av från sin gymnasieutbildning.

Reservation anfördes också av Claes-Göran Jacobson m fl (v) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut så vi yrkade att nämnden skulle besluta
att överlämna följande som svar på remiss av skrivelse från Margareta Olofsson m.fl. (v)
om ungdomar som lämnar grundskolan med icke godkänt eller som saknar betyg

De åtgärder som utbildningsförvaltningen föreslår för de ungdomar som inte kommer igång med studier eller arbete är utmärkta. Däremot kan man inte överlåta hela uppföljningsarbetet åt varje enskild stadsdel. En årlig uppföljning och redovisning av stadsdelsnämnderna krävs. Dessutom bör riktlinjer tas fram för uppföljningsarbetet, dels för elever som saknar betyg, dels för elever som hoppar av gymnasieskolan utan att fullfölja den, och vad som händer med ungdomar mellan 18 och 24 år. En ungdomsgaranti bör införas. För uppföljningsarbetet i stadsdelsnämnderna krävs naturligtvis resurser.

2002-03-06

Skrivelse till kommunstyrelsen om vad vi gör med de ungdomar som lämnar grundskolan med icke godkänt eller som saknar betyg

Vi vet att det idag är ganska många ungdomar i våra stadsdelar som lämnar grundskolan med ofullständiga betyg utan att gå vidare till individuellt program. Andra ungdomar tröttnar på skolan och hoppar av utan att ha fullgjort gymnasiet. I bästa fall får dessa ungdomar arbete och kan försörja sig. Efter en tid kan de också i vissa fall återkomma och fullfölja de studier de avbröt. Vi vet dock att det är alltför lätt att dessa ungdomar hamnar i svårigheter. Att ha lämnat skolan utan betyg, eller med mycket dåliga betyg, är definitivt ingen bra start i livet. Vi vet bara alltför väl hur lätt det är att hamna i kretsar där kriminalitet och droger utgör en stor del av livets innehåll. En sådan utveckling måste till varje pris förhindras. Genom att stadsdelarnas möjligheter att arbeta med arbetsmarknadspolitiska frågor minskat är risken stor att färre ungdomar får arbete eller går vidare till nya studier.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att SLK undersöker följande frågor och återkommer till kommunstyrelsen med en redovisning och förslag till åtgärder:

1. Hur många ungdomar lämnar grundskolan utan att gå vidare till gymnasiet? Hur många av dessa ungdomar får arbete? Vilka åtgärder erbjuds de ungdomar som inte kommer ut i arbetslivet? Förslag på åtgärder?
2. Hur många ungdomar mellan 18 och 24 år befinner sig varken i arbete eller utbildning? Hur många lever på försörjningsstöd? Vilka åtgärder föreslås för denna grupp?

Margareta Olofsson (v)

Per Sundgren (v)